

w sprawie oceny programowej kierunku teologia prowadzonego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych, nauk o rodzinie i nauk teologicznych, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku teologia prowadzonego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 3 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu nie w pełni umożliwia studentom kierunku teologia osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się,
2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się,
3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie,
10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

– zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres 3 lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1:

Program studiów nie uwzględnia wszystkich efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Efekty uczenia się zdefiniowane dla kierunku teologia w programach studiów obowiązujących dla cykli kształcenia rozpoczętych przed rokiem 2024/2025 nie uwzględniają efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu

nauczyciela, choć zgodnie z koncepcją kształcenia wszyscy studenci przygotowani są do zawodu nauczyciela religii. Z kolei efekty uczenia się określone dla kierunku teologia w programie studiów obowiązującym od roku akademickiego 2024/2025 w zakresie zajęć w grupie D standardu: przygotowanie dydaktyczne do nauczania przedmiotu są inne niż efekty uczenia się określone w standardzie dla tej grupy zajęć.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia poinformowała, że programy studiów rozpoczętych przed rokiem 2024/2025 „uwzględniały efekty standardu, ale efekty te nie były wymienione”. Zdaniem Uczelni uwzględniona w programowe studiów formuła: „Efekty uczenia się są zgodne z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela” wystarczająco poświadczają zgodność efektów uczenia się przyjętych dla kierunku z efektami uczenia się określonymi w standardzie. Uczelnia poinformowała jednak, że dokonała korekty polegającej na dodaniu w tych programach studiów tabelki z ogólnymi efektami uczenia się określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (t.j. Dz.U. 2024 poz. 453). Działania te nie zostały jednak potwierdzone stosowną dokumentacją. W odniesieniu do cykli kształcenia rozpoczynających się do roku akademickiego 2024/2025 Uczelnia podjęła polemikę z oceną zawartą w raporcie zespołu oceniającego, starając się wykazać, że przyjęte przez nią efekty uczenia się dla zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotu odpowiadają efektom uczenia się określonym w standardzie. Uczelnia nie podjęła w tym zakresie działań naprawczych, tymczasem efekty uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela zostały określone w rozporządzeniu ministra i co do zasady nie podlegają modyfikacjom, a wyrażona w odpowiedzi na raport krytyczna ocena niektórych zapisów standardu nie może być uzasadnieniem do jego nieprzestrzegania.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. W przypadku zajęć służących realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia efektów uczenia się określonych w standardzie.

Treści programowe realizowane na zajęciach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela nie obejmują bowiem pełnego zakresu treści odpowiadającego wymaganiom standardu i nie są powiązane z etapami edukacyjnymi. Przykładowo: na żadnych zajęciach z *dydaktyki religii* nie omawia się szczegółowych zagadnień związanych z ocenianiem uczniów. Z kolei *podstawy dydaktyki* nie przewidują treści przygotowujących studentów do „pracy z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego” lub z „klasą zróżnicowaną pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego”. Treści przyporządkowane do *dydaktyki religii* – analogicznie do efektów uczenia się określonych dla tych zajęć – nie zostały też dostosowane do etapów edukacyjnych. W sylabusie zajęć *dydaktyka religii*, oferowanych studentom na IV roku, treści programowe przypisane do wykładu obejmują omówienie m.in. „dydaktycznych zasad nauczania w katechezie”, „środków dydaktycznych” czy „podręczników i przewodników metodycznych”. W opisie zajęć stwierdzono, że zajęcia te przygotowują do odbycia praktyk w szkole średniej, w domyśle pozostawiając, że ww. zagadnienia dotyczą wyłącznie szkoły ponadpodstawowej. Tych samych treści, ale w odniesieniu do szkoły podstawowej, nie ma w sylabusie *dydaktyki religii* na III roku studiów, prowadzącej do praktyk w szkole

podstawowej, co oznacza, że studenci podejmujący te praktyki nie znają na przykład środków dydaktycznych czy podręczników i przewodników metodycznych właściwych dla tego etapu edukacyjnego.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnię nie odniosła się do sedna zarzutu, podjęła jedynie polemikę w odniesieniu do powiązania treści programowych z etapami edukacyjnymi, wskazując, że do takich działań nie zobowiązuje standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, i poinformowała o zmianie zapisu: „Wykłady i ćwiczenia na roku III mają na celu przygotowanie studenta do odbycia praktyki ciągłej w szkole średniej” na: „Jednym z zagadnień omawianych na wykładach jest przygotowanie studentów do praktyki ciągłej w szkole podstawowej, która odbywa się we wrześniu na roku III” oraz odpowiednio na IV roku studiów.

2. W ramach określonej w standardzie minimalnej liczby godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni realizowane są treści programowe, które nie odpowiadają wymaganiom standardu.

Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela religii prowadzone na kierunku teologia obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne (ogólne i przedmiotowe) w minimalnej liczbie godzin zajęć określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, stanowiącym załącznik nr 1 do tego rozporządzenia, który odnosi się do nauczania przedmiotu na II i III etapie edukacyjnym. W ramach tych zajęć, a więc kosztem czasu przeznaczonego na osiągnięcie efektów uczenia się określonych w standardzie dla II i III etapu edukacyjnego, prowadzone jest także przygotowanie do prowadzenia katechezy w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej.

W odpowiedzi na raport Uczelnię przyznała, że określony w załączniku nr 1 standard nie daje możliwości prowadzenia kształcenia przygotowującego do nauczania dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, ale jednocześnie zauważyła, że absolwenci teologii posiadający uprawnienia do nauczania w klasach IV-VIII i w szkołach ponadpodstawowych są zatrudniani do prowadzenia religii także w klasach I-III i w przedszkolach. Mając na uwadze, że standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej), stanowiący załącznik nr 2 do ww. rozporządzenia, takiego przygotowania przyszłym nauczycielom edukacji zintegrowanej nie daje, zasadne jest uwzględnienie go na ocenianym kierunku, ale nie kosztem czasu określonego standardem na osiągnięcie efektów uczenia się dla II i III etapu edukacyjnego.

3. Zawyżona liczba punktów ECTS w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.

Program studiów przewiduje minimalną wymaganą liczbę godzin zajęć w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz nieuzasadnione zwiększenie liczby punktów ECTS z 10 do 14.

Uczelnię w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego wskazuje na zarządzenie nr 194 Rektora UMK w Toruniu z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika modelu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, które przypisuje większą liczbę punktów ECTS zajęciom z grupy B, o ile liczba godzin zajęć z psychologii i pedagogiki jest większa niż minimum określone

w standardzie. W programie studiów na ocenianym kierunku liczba godzin zajęć i praktyk z grupy B nie przekracza jednak wskazanego w standardzie minimum.

4. Formy zajęć w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego nie spełniają wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Niezgodne ze standardem są formy zajęć z psychologii i pedagogiki. Zajęcia te na ocenianym kierunku studiów prowadzone są w formie wykładów i konwersatoriów, podczas gdy standard wymaga, by 2/3 godzin zajęć z psychologii i pedagogiki było prowadzonych w formie wykładów i ćwiczeń, 1/3 była zaś zintegrowana z realizacją praktyk zawodowych. Dodatkowo dobór form zajęć nie zapewnia osiągnięcia efektów uczenia się. Nie jest na przykład możliwe podczas zajęć z zakresu psychologii prowadzonych w formie wykładu nabycie umiejętności obserwowania procesów rozwojowych uczniów, obserwowania zachowań społecznych i ich uwarunkowań, analizowania i rozpoznawania barier i trudności uczniów w procesie uczenia się, identyfikowania potrzeb uczniów w rozwoju uzdolnień i zainteresowań.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego powołuje się na zarządzenie nr 194 Rektora UMK w Toruniu z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika modelu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, które określa podział zajęć z grupy B, co nie zmienia faktu, że w programie studiów w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego nie ma zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń oraz w formie innej niż wykład i ćwiczenia, które byłyby zintegrowane z praktykami zawodowymi.

5. Niewłaściwa sekwencja zajęć w zakresie przygotowania dydaktycznego.

W tym samym semestrze studiów odbywają się zajęcia z podstaw *dydaktyki* i z *dydaktyki religii*, podczas gdy wiedza pozyskana na zajęciach propedeutycznych powinna być zoperacjonalizowana podczas zajęć o charakterze specjalistycznym, a więc zajęć z dydaktyki szczegółowej. Równoczesne przyswajanie treści wstępnych/podstawowych i zaawansowanych/specjalistycznych takiej operacjonalizacji nie służy.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała przeniesienie zajęć z *podstaw dydaktyki* z semestru letniego na semestr zimowy, aby zapewnić odpowiednią sekwencję zajęć. Uczelnia nie przedstawiła nowego harmonogramu realizacji programu studiów i nie jest jasne, czy zaproponowana zmiana nie powoduje zaburzeniem sekwencji zajęć w powiązaniu z przygotowaniem psychologiczno-pedagogicznym.

W odniesieniu do kryterium 3:

Niedostosowanie procesu weryfikacji efektów uczenia się do wymagań określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Metody weryfikacji efektów uczenia się określone w kartach zajęć przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela tylko w zakresie dydaktyki przedmiotowej odpowiadają wytycznym sformułowanym w standardzie. W przypadku zajęć zaliczanych do grupy B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne) i grupy C (podstawy dydaktyki) formy sprawdzania stopnia osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się nie są zróżnicowane, a przez to nie pozwalają na weryfikację wszystkich efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Nie zawsze są też wystraszająco szczegółowo opisane.

Przykładowo na ćwiczeniach z *podstaw pedagogiki* efekty uczenia się sprawdzane są za pomocą moderowanej dyskusji i końcowego kolokwium, którego forma nie została bliżej określona. Żadną z tych metod nie sposób sprawdzić wszystkich zdefiniowanych dla ćwiczeń efektów uczenia się z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych, np. osoba studiująca umie „określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju” czy jest gotowa do „okazywania empatii uczniom oraz zapewniania im wsparcia i pomocy”. Z kolei efekty uczenia się zdefiniowane dla ćwiczeń z *psychologii* weryfikowane są za pomocą obecności na zajęciach i notatki/mapy myśli przygotowanej w oparciu o przeczytane lektury. Sama obecność na zajęciach nie świadczy o nabyciu wiedzy czy umiejętności, nie może więc uchodzić za metodę weryfikacji efektów uczenia się i nie może wpływać na ocenę z zajęć, która świadczy o stopniu opanowania założonych efektów uczenia się. Sprawdzeniu efektów uczenia się na wykładzie z *psychologii* służy natomiast bliżej nieokreślony egzamin pisemny (brak informacji dot. formy tego egzaminu). Według informacji zawartych w sylabusie tą jedną metodą weryfikacji efektów uczenia się prowadzący ma sprawdzić, czy studenci osiągnęli efekty z zakresu wiedzy. Efekty uczenia się z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych przypisane do wykładu pozostają nieweryfikowane. Do sprawdzenia, czy i w jakim stopniu studenci osiągnęli efekty uczenia się określone dla zajęć z *podstaw dydaktyki*, służą egzamin pisemny i „formy aktywności studentów w trakcie zajęć (udział w dyskusjach)”. Nie wiadomo jednak, jaki wpływ na ocenę z zajęć ma ocena aktywności studentów, podane w sylabusie kryteria oceny dotyczą bowiem wyłącznie egzaminu. Należy też zwrócić uwagę, że metoda ta została dobrana nieadekwatnie do formy zajęć – *podstawy dydaktyki* realizowane są w formie wykładu, a więc w formie niesprzyjającej aktywności studentów. Dobór metod weryfikacji nie uwzględnia wymagań określonych w części IV standardu pt. *Sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się*.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego poinformowała, że zalecenia zespołu oceniającego zostały przekazane do jednostki realizującej zajęcia. Nie jest jasne, jaki to ma mieć wpływ na program studiów. Uczelnia zadeklarowała też, że poprawione metody weryfikacji wejdą w życie od roku akademickiego 2025/2026, ale nie przedstawiła w tym zakresie żadnej dokumentacji.

W odniesieniu do kryterium 10:

Nieefektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia, implikującego podjęcie skutecznych działań naprawczych w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji i skutkującego podniesieniem jakości kształcenia na kierunku.

W Uczelni zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów, które jednak wobec kierunku nie okazały się skuteczne, co doprowadziło do sformułowania w raporcie zespołu oceniającego propozycji oceny dla kryteriów 1–3 *kryterium spełnione częściowo*.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia podjęła działania naprawcze umożliwiające uznanie za spełnione części zaleceń związanych z nieprawidłowościami wykazanymi w kryteriach 1–3, jednak w odniesieniu do realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela działania te nie okazały się skuteczne.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

Zaleca się ustalenie dla zajęć służących realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela efektów uczenia się w brzmieniu określonym w standardzie.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. W ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela zaleca się dobór treści programowych zapewniających osiągnięcie efektów uczenia się określonych w standardzie.
2. W zakresie realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela zaleca się przeznaczenie minimalnej liczby godzin zajęć określonej w standardzie wyłącznie na realizację wymagań w tym standardzie określonych.
3. Zaleca się dostosowanie liczby punktów ECTS przypisanej do zajęć zapewniających przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
4. Zaleca się dostosowanie formy zajęć zapewniających przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
5. W ramach realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela zaleca się zapewnienie prawidłowej sekwencji zajęć

W odniesieniu do kryterium 3:

W zakresie realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela zaleca się dostosowanie procesu weryfikacji efektów uczenia się do wymagań określonych w standardzie.

W odniesieniu do kryterium 10:

Zaleca się efektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia, implikującego podjęcie skutecznych działań naprawczych.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające na kierunku teologia na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2027/2028.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej